

Miroslav Cipár ... také cipároviny

Spoznáte ich na prvý pohľad – pozriete sa na obrázok v knihe a poviete si, že tie ilustrácie sú: „také cipároviny“. A je úplne jedno, či sa pozeráte na tie, čo autor ohraničil rôzne silnou čiernou kontúrou či „drôtenou čiarou“, alebo na tie oblé sýte farebné plochy, čo pospájal do figúr, na rytmické typy, alebo na elementy neurčitých tvarov, čo vyzerajú ako puzzle, ešte sa aj tak vlnia, z ktorých však napodiv v oku čitateľa vyjde niečo veľmi, veľmi konkrétne.

Miroslav Cipár je jednoducho „taký“.

Vytvorí, to znamená nakreslí, namaľuje, napíše, poskladá, vyryje, čokoľvek.

A je ho všade veľa.

Tvorí toľko, ako keby ani nespával - v tom istom čase voľne prechádza od ilustrácií k logám, k veľkým formátom plátien, niekedy k objektom a zasa späť.

Do sveta obrazov a obrázkov vošiel s dobrým ročníkom: s Albinom Brunovským, Jánom Lebišom, Vierou Bombovou, Jozefom Cesnakom alebo Vierou Gergeľovou či Teodorom Schnitzerom. Každý z nich priniesol do slovenskej knižnej ilustrácie niečo nové.

On priniesol vtip.

A ľahkosť.

Nikdy nepreťažoval čitateľa (a nerobí to dodnes). Nevnučuje mu svoju predstavu o tom, ako majú hrdinovia príbehov vyzerieť (často sú si, naopak, navzájom veľmi podobní), zobrazuje ich v balanse na hrane medzi realitou a abstrakciou tak, aby si ich vo svojej fantázii mohol do-tvoriť.

Jeho postavičky sú v neustálom pohybe: behajú, skáču, kopú nohami, občas sa potknú, prekoprcnu, tu niečo odnesú, tam niečo stratia, stále niečo robia.

Tvorí tak, ako keby sa s príbehom hral.

Zastaví sa len málokedy.

Napríklad keď čerpá z ľudových ornamentov, ale ani tam sa neviaže na ich pôvod, inšpiruje sa len tempom, opakovaním motívov, ale neodkresľuje, nevkladá, nešifruje do vlastnej tvorby to, čo bolo už raz vytvorené. On si vytvára „svoje a nové“ tvary.

Len málokedy použije uhol, hranu. Stále ho to ťahá k prítulnejšiemu oblúku, k vlne, ktorú rôzne natahuje, skrúca, stláča, pruží a tým naznačuje čitateľovi, ako príbeh ide. Hovorí mu: „Čítaj rýchlejšie! Zastav sa – nikam sa neponáhľaj, už si ten text.“ Ostro však farbí, často úplne ilustráciu rozžiari a nebojí sa pritom (fakt), že spleťou žltej, tuhomodrej, tuhozelenej, oranžovej aj ružovej vznikne gýč.

Ťažko sa o ňom píše.

Nechce sa nechať ukotviť v jednej vete, v škatuľke. Toho, kto chce pochopiť „ako to robí“, nechá hľadať: „Je taký? Alebo je iný? Čoho je v jeho tvorbe najviac?“ Vyberáte jednu jeho knihu po druhej, píšete si poznámky, a keď konečne nájdete ten spojovací materiál a chcete si vy-dýchnuť... Buch! Zrazu nič neplatí.

Možno je to o tom, že Miroslav Cipár vo svojich knihách nemení svoje základné nástroje: ťah štetcom, fixkou, ceruzkou, perom. Mení sa však (ako chameleón) textom, jeho obsahom, každému novému autorovi hľadá vlastný, nezameniteľný tvar.

Pozrite sa.

Tie ilustrácie spoznáte na prvý pohľad sú to „také cipároviny“.

Miroslav Cipár

* 1935

nie je len ilustrátorom. Je aj grafickým dizajnérom, aj maliarom. Na Vysokej škole výtvarných umení bol študentom Vincenta Hložníka a Petra Matejku. Ilustroval množstvo kníh pre deti aj dospelých, vystavoval na mnohých miestach sveta. Je nositeľom Ceny Ľudovíta Fullu, množstva uznaní zo súťaže Najkrajšia kniha, získal Plaketu BIB v rokoch 1973 a 1977 aj Zlatú medailu na IBA Lipsko.

Výber z ilustračnej tvorby Miroslava Cipára —

- Hra pre tvoje modré oči* (Ľ. Feldek, Mladé letá 1959)
Veľká cestovná horúčka (M. Válek, Mladé letá 1967)
Stratený ostrov (A. Děkány, Mladé letá 1969)
Osmijanko rozpráva 8 × 8 = 64 nových rozprávok (K. Bendová, Mladé letá 1971)
Prešporský Robinzon alebo Podivuhodné dobrodružstvá Karla Jettinga rodeného Uhra (Tatran 1972)
Biela kňažná (M. Ďuričková, Mladé letá 1973, 1989; Albatros Praha 1978)
Dunajská kráľovná (M. Ďuričková, Mladé letá 1976)
Malá zlatá brána (M. Ďuričková, Mladé letá 1978)
Päťkrát Botafogo (Ľ. Feldek, Tatran 1978)
Prešporský zvon (M. Ďuričková, Mladé letá 1978)
Zlatá brána (M. Ďuričková, Mladé letá 1978; Buvik 2004)
Gargantua a Pantagruel (F. Rabelais, Tatran 1979)
Hrdinský zápisník (K. Jarunková, Mladé letá 1980)
Do Tramtárie (M. Válek, Mladé letá 1981)
Čo mi kvety natárali (V. Bednár, Mladé letá 1982)
Dievčatko v mušli (E. Chmelová, Východoslovenské vydavateľstvo 1983)
Černoško Gugu (G. Feustel, Mladé letá 1985)
Pán Tau a tisíc zázrakov (O. Hofman, Mladé letá 1985)
Lev nie je kráľom zvierat (J. Vágner, Obzor 1988)
Malachitová škatuľka (P. Bažov, Mladé letá 1990)
Vlastivedník alebo 333 zábavných záhad (Orbis Pictus Istropolitana 2000)
Jar v raji (E. Babín, Petrus 2010)
Z neba padá čokoláda (G. Rodari, Vydavateľstvo Q 111 2014)
Veľká kniha európskych rozprávok (Ľ. Feldek, Hlbina 2017)
Jajkele pri káve s Tomášom Janovicom a Miroslavom Cipárom (T. Janovic, Petrus 2018)
Faust (J. W. Goethe, Spolok svätého Vojtecha 2018)

